Γ. Ρίτσου,
«**Πρωινό άστρο**»

ΜΙΑ ΠΡΟΤΑΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ:
από τα ΚΕΙΜΕΝΑ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ Α΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

Άννα – Μαρία Σιδηροπούλου, ΠΕ 02

9ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ «ΜΑΝΟΣ ΧΑΤΖΙΔΑΚΙΣ»

Γιάννης Ρίτσος, «Πρωινό άστρο»

Εκπαιδευτικό Δράμα

01

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΔΡΑΜΑ - ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΘΕΑΤΡΟΥ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

02

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ & ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΔΡΑΜΑΤΟΣ

01

Τι είναι το εκπαιδευτικό Δράμα;

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΔΡΑΜΑ

«Το Εκπαιδευτικό Δράμα (Drama in Education) είναι μια μορφή θεατρικής τέχνης με καθαρά παιδαγωγικό χαρακτήρα. Μπορεί να διδαχθεί είτε ως ανεξάρτητο μάθημα τέχνης, είτε παράλληλα να αξιοποιηθεί ως μέσο για τη διδασκαλία διαφόρων μαθημάτων του προγράμματος σπουδών» (Αυδή, Α. , Χατζηγεωργίου, Μ.).
Το Εκπαιδευτικό Δράμα αντλεί την θεωρία και τεχνική του από το θέατρο και διαμορφώνεται, τα τελευταία χρόνια, σε μια μορφή θεατρικής τέχνης με χαρακτήρα παιδευτικό.

- Η διαφορά του με το θέατρο έγκειται κυρίως στην ανάληψη από τους μετέχοντες ενός ρόλου, ο οποίος δεν απαιτεί τις ιδιαίτερες υποκριτικές ικανότητες, οι οποίες απαιτούνται στο θέατρο,
- αλλά βασικός στόχος είναι να αποκτήσουν οι συμμετέχοντες την εμπειρία του ρόλου.
- Ταυτόχρονα διερευνώντας σταδιακά μαθαίνουν να χειρίζονται τη θεατρική μορφή και έρχονται σε επαφή με την τέχνη του θεάτρου.

Κατά τη διάρκεια του Δράματος οι συμμετέχοντες:

- μπαίνουν στη θέση ενός άλλου με σκοπό να τον καταλάβουν (ενσυναίσθηση)
- επινοούν φανταστικές ιστορίες σε φανταστικό χώρο και χρόνο με αντικείμενα και συμβάντα που έχουν συμβολική αξία (φαντασία)
- αλληλοεπιδρούν μέσα από στους ρόλους (επικοινωνία και αλληλεπίδραση)
- διερευνούν το θέμα, κατανοούν και εμπλουτίζουν τα νοήματα των εννοιών που σχετίζονται με αυτό και βρίσκουν εναλλακτικές αντιδράσεις σε διλλήματα (κατανόηση και ευελιξία)
- Μέσα από τους ρόλους χρησιμοποιούν διαφοροποιημένα τη γλώσσα π.χ. άτομο με θέση εξουσίας, επαίτης, γέρος, παιδί κ.λπ. (ανακαλύπτουν τη φωνή τους και εμπλουτίζουν την έκφραση τους)
- κατανοώντας τον άλλον και τον κόσμο κατανοούν βαθύτερα τον εαυτό τους (αυτογνωσία)
- Και για να ανταπεξέλθουν στο ρόλο συγκεντρώνονται στη δράση (προσοχή και συγκέντρωση)

02

Χαρακτηριστικά & Τεχνικές που χρησιμοποιούμε στο Εκπαιδευτικό Δράμα

Σημαντικό χαρακτηριστικό της τεχνικής του Εκπαιδευτικού Δράματος είναι

01

ότι «ενισχύει τις γλωσσικές ικανότητες, καθώς ο παιγνιώδης χαρακτήρας του επιτρέπει στους μετέχοντες ελεύθεροι να πειραματίζονται στη γλώσσα» και να την προσεγγίζουν μέσα από τον προσωπικό τους τρόπο και όχι μέσα από καταναγκασμό (Woolland B. 1999)

02

Η ίδια «η φύση του εκπαιδευτικού δράματος, η οποία συμπεριλαμβάνει μια ουσιαστική κοινωνική μορφή αυτοϋποκινούμενης μάθησης» το καθιστά εξαιρετικά κατάλληλο για τους μαθητές της τυπικής εκπαίδευσης και τους εκπαιδευόμενους σε πλαίσια και δομές (Payne 2001)

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΔΡΑΜΑΤΟΣ

- Λειτουργεί σε ένα φανταστικό-προστατευμένο πλαίσιο, επιτρέποντας τη διαχείριση δύσκολων θεμάτων.
- Βοηθάει να αναδυθούν και να γίνουν ξεκάθαρες δύσκολες ή αφηρημένες έννοιες.
- Χρησιμοποιεί περιστατικά της καθημερινής ζωής, ενισχύοντας την αξιοποίηση των γνώσεων και των εμπειριών των συμμετεχόντων.
- Η μάθηση αποκτά ένα σκοπό-στόχο, κατανοητό από όλους.
- Η μάθηση επιτυγχάνεται μέσα από τη πράξη, σε μια διαδικασία εξέτασης και διερεύνησης.

- Δεν υπάρχουν προκαθορισμένα αποτελέσματα, όπως και δεν υπάρχουν σωστές και λανθασμένες απαντήσεις, αφήνοντας περιθώριο στους συμμετέχοντες να πειραματισθούν με τη γνώση.
- Οι συμμετέχοντες, έχουν οι ίδιοι την ευθύνη της εκπαιδευτικής πράξης.
- Ο εκπαιδευτής «παραχωρεί» την εξουσία του, γίνεται συντονιστής της διαδικασίας και διατηρεί πολύ ισχυρές αλληλεξαρτώμενες σχέσεις με την ομάδα του.
- Και κυρίως, είναι μια διαδικασία συλλογική, συνεργατική και δημιουργική, πυρήνας της οποίας είναι η σχέση μεταξύ του ατόμου και της ομάδας.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΠΟΥ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΜΕ ΣΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΔΡΑΜΑ

- **Προσωπικά υπάρχοντα**: Ένας χαρακτήρας εισάγεται ή χτίζεται μέσα από τις πληροφορίες που αναφέρει για κάποια προσωπικά αντικείμενα.
- **Δάσκαλος σε ρόλο**: Ο εκπαιδευτής «μπαίνει» σε ρόλο για να προωθήσει τη δράση, να χτίσει ένα δίλημμα ή να επιλύσει μια κατάσταση.
- **Συλλογικός χαρακτήρας**: Μια ομάδα αυτοσχεδιάζει πάνω σε ένα χαρακτήρα. Ο κάθε ένας μπορεί να μιλήσει σαν διαφορετική φωνή του ίδιου χαρακτήρα.
- **Ομαδικό γλυπτό**: Όλη η ομάδα φτιάχνει ένα σχήμα, το οποίο εκφράζει μια συγκεκριμένη οπτική του θέματος που εξετάζεται.

- **Ανακριτική καρέκλα**: Ο χαρακτήρας τοποθετείται σε μια καρέκλα και δέχεται ερωτήσεις από την ομάδα σχετικά με τις πράξεις του.
- **Ο διάδρομος της συνείδησης**: Χρησιμοποιείται σε μια κρίσιμη στιγμή όπου υπάρχει δίλημμα. Ο χαρακτήρας βαδίζει ανάμεσα σε δυο σειρές που σχηματίζουν οι συμμετέχοντες και του δίνουν συμβουλές με μορφή φράσεων καθώς αυτός περνά.
- **Ακίνητη «παγωμένη» εικόνα**: Οι μαθητές επινοούν μια «παγωμένη» εικόνα, χωρίς λόγια, για να αποδώσουν, με αυτόν τον τρόπο μια σημαντική στιγμή, μια διάθεση ή έναν συμβολισμό. Η «παγωμένη» εικόνα εξασκεί τους μαθητές στη γλώσσα του σώματος, τη χρήση του χώρου και την αφήγηση.
- **Ζωντανή εικόνα** : Παγωμένη εικόνα που ζωντανεύει με κίνηση και φωνή.

Επίσης

- **Τίτλοι:** Οι συμμετέχοντες δίνουν τίτλο στην «παγωμένη» εικόνα ή στη σκηνή που ζωντάνεψε από την ζωντανή εικόνα. Οι διάφοροι τίτλοι έχουν ενδιαφέρον καθώς αναδεικνύουν τις διαφορετικές ερμηνείες.
- **Παρακολούθηση της σκέψης ρόλου:** Ενώ κάποιος υποδύεται ένα ρόλο, ο δάσκαλος σταματά τη δράση και δείχνει ένα μαθητή. Αυτός/-ή θα απαντήσει, «μέσα» σε ρόλο, σε μια ερώτηση για το πώς νιώθει ή τι σκέφτεται. Αυτή η άσκηση μπορεί, επίσης, να εφαρμοστεί και σε μια «παγωμένη» ομάδα μαθητών, οι οποίοι θα εκφράζουν δυνατά τις σκέψεις τους, σαν ηχητική υπόκρουση στη δράση

Βιβλιογραφία

• ΆΛΚΗΣΤΙΣ. (1998), «Το βιβλίο της δραματοποίησης», Αθήνα, Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα
• ΆΛΚΗΣΤΙΣ. (2000), «Η δραματική τέχνη στην εκπαίδευση», Αθήνα, Πανεπιστήμιο Αθηνών – Φιλοσοφική Σχολή. Κέντρο Ανάπτυξης Δημιουργικότητας, εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα
• ΑΥΔΗ.Α&ΧΑΤΖΗΓΕΩΡΓΙΟΥ.Μ (2007), «Η τέχνη του δράματος στην εκπαίδευση-48 προτάσεις για εργαστήρια θεατρικής αγωγής», Αθήνα, εκδόσεις Μεταίχμιο
• ΑΥΔΗ.Α&ΧΑΤΖΗΓΕΩΡΓΙΟΥ.Μ (2017), «Όταν ο δάσκαλος μπαίνει σε ρόλο. 50 προτάσεις για θεατρικά εργαστήρια με Δάσκαλο σε Ρόλο», Αθήνα, εκδόσεις Μεταίχμιο
• ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ. Σ (2007), «Με τη γλώσσα του θεάτρου», Αθήνα, εκδόσεις Κέδρος
• HEATHCOTE.D, BOLTON.G, (1994), «Drama for Learning – Dorothy Heathcote ΄s Mantle of the Expert Approach to Education», United States of America, Library of Congress-in-Publication Data

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΔΡΑΜΑ

«Το πρωινό άστρο» του Γ. Ρίτσου

ΘΕΜΑ: «Είναι μακρύς, μακρύς, μακρύς ο δρόμος. ...»

Μεγαλώνοντας ….: τα δώρα και τα εφόδιά μας στη ζωή

ΣΧΕΔΙΟ ΤΟΥ ΔΡΑΜΑΤΟΣ
1η ώρα

ΑΦΗΓΗΣΗ (η ομάδα σε κύκλο καθιστή)
(**Βιογραφικά στοιχεία του Γιάννη Ρίτσου**)
Ο ποιητής Γιάννης Ρίτσος γεννήθηκε στη Μονεμβασιά της Λακωνίας, γιος του μεγαλοκτηματία Ελευθέριου Ρίτσου και της Ελευθερίας. Είχε τρία αδέρφια. Όταν αποφοίτησε από το Σχολαρχείο της Μονεμβασιάς γράφτηκε στο Γυμνάσιο του Γυθείου. Την ίδια χρονιά πέθαναν ο αδερφός του Μανώλης και η μητέρα του. Δημοσίευσε τα πρώτα του ποιήματα στη Διάπλαση των Παίδων, γνωστό περιοδικό της εποχής που εξέδιδε ο Γρηγόριος Ξενόπουλος. Όταν ολοκλήρωσε και τις γυμνασιακές του σπουδές στο Γύθειο έφυγε με την αδερφή του Λούλα για την Αθήνα. Είχε προηγηθεί η οικονομική καταστροφή του πατέρα του και έτσι ο Ρίτσος εργάστηκε αρχικά ως δακτυλογράφος και στη συνέχεια ως αντιγραφέας στην Εθνική Τράπεζα. Το 1926 αρρώστησε από φυματίωση και μπήκε στο σανατόριο Σωτηρία, όπου έμεινε τρία χρόνια. Στη Σωτηρία ο Ρίτσος γνωρίστηκε με μαρξιστές διανοούμενους της εποχής του, ενώ παράλληλα έγραψε κάποια ποιήματά του που δημοσιεύτηκαν.

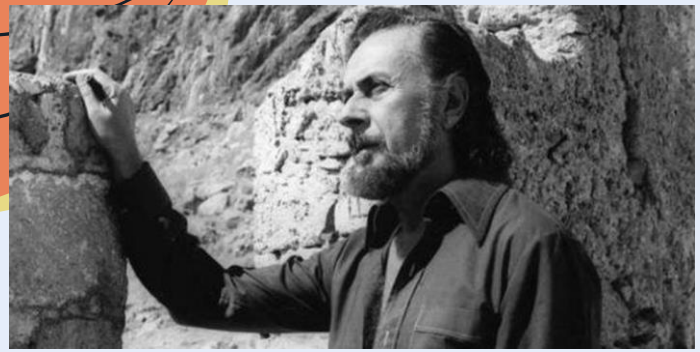

Εργάστηκε στο χώρο του θεάτρου και στο χώρο της δημοσιογραφίας όπου εμφανίστηκε στις στήλες του "Ριζοσπάστη" δημοσιεύοντας παράλληλα την πρώτη του ποιητική συλλογή "Τρακτέρ". Το 1934 γράφτηκε στο Κ.Κ.Ε.. Λίγο αργότερα νοσηλεύτηκε στο σανατόριο της Πάρνηθας.

Κατά τη διάρκεια του ελληνογερμανικού πολέμου και της κατοχής ο Ρίτσος έζησε κατάκοιτος, παρόλα αυτά συμμετείχε στη δραστηριότητα του ΕΑΜ και αρνήθηκε να δεχτεί χρήματα από έρανο όταν κινδύνεψε η ζωή του από τις κακουχίες.

Μετά τον εμφύλιο εξορίστηκε λόγω της αριστερής δράσης του στο Κοντοπούλι της Λήμνου, τον επόμενο χρόνο στη Μακρόνησο και τέλος στον Άη Στράτη. Όταν επέστρεψε στην Αθήνα πολιτεύτηκε στην ΕΔΑ. Το 1954 παντρεύτηκε την παιδίατρο Γαρφαλίτσα Γεωργιάδου από τη Σάμο, με την οποία απέκτησε μια κόρη την Έρη.

Ο ποιητής νανουρίζει τη νεογέννητη κόρη του. Σκέφτεται ποια ξεχωριστά δώρα να της προσφέρει και πώς να την προστατεύει από τους κινδύνους που μπορεί να την απειλήσουν. Εύχεται να κοιμηθεί για να μεγαλώσει γρήγορα και να βαδίσει τον μακρύ δρόμο της ζωής.

Γιάννης Ρίτσος, **Πρωινό άστρο**
Στην κόρη μου ΕΡΗ

Κοριτσάκι μου, θέλω να σου φέρω
τα φαναράκια των κρίνων
να σου φέγγουν τον ύπνο σου.

Θέλω να σου φέρω
ένα περιβολάκι
ζωγραφισμένο με λουλουδόσκονη
πάνω στο φτερό μιας πεταλούδας
για να σεργιανάει το γαλανό όνειρό
σου.

Θέλω να σου φέρω
ένα σταυρουλάκι αυγινό φως
δυο αχτίνες σταυρωτές απ' τους
στίχους μου
να σου ξορκίζουν το κακό
να σου φωτάνε
μη μου σκοντάψεις, κοριτσάκι,
έτσι γυμνόποδο και τρυφερό
στ' αγκάθι κ' ενός ίσκιου.

...

Κοιμήσου.
Να μεγαλώσεις γρήγορα.
Έχεις να κάνεις πολύ δρόμο, κοριτσάκι,
κ' έχεις δυο πεδιλάκια μόνο από ουρανό.
Κοιμήσου.

Το πρόσωπο της μητερούλας φέγγει
πάνω απ' τους ρόδινους λοφίσκους του ύπνου σου
εαρινό φεγγάρι
ανάμεσα από τα στάχυα της έγνοιας της
και τα τριαντάφυλλα των τραγουδιών μου.

Κοιμήσου, κοριτσάκι.
Είναι μακρύς ο δρόμος.
Πρέπει να μεγαλώσεις.
Είναι μακρύς
μακρύς
μακρύς ο δρόμος.

Συνέχεια της αφήγησης
Η ΔσΡ του ποιητή

ΑΦΗΓΗΣΗ: Οι μοίρες εμφανίζονται στον ύπνο του ποιητή και του ζητούν να κάνει μονάχα ένα δώρο στην κορούλα του. Η ΔσΡ ποιητή συμβουλεύεται τους σοφούς της γενιάς του:
Ποιο δώρο θα με συμβουλεύατε να της χαρίσω; (τα παιδιά σε ρόλο σοφών διαλέγουν **ένα από τα δώρα του αποσπάσματος** που το θεωρούν πολύ σημαντικό.)

Ζωγραφίζω – συμμετέχω – γράφω δημιουργικά
Τα παιδιά χωρίζονται σε ομάδες των τριών ή τεσσάρων ατόμων. Παίρνουν το ποίημα του Γ. Ρίτσου, το «Πρωινό άστρο», το απόσπασμα που διαβάσαμε. Στην πίσω πλευρά θα ζωγραφίσουν την παλάμη τους. Μέσα σε αυτήν θα γράψουν ή και θα ζωγραφίσουν (σαν να προσφέρουν) «το δώρο» στην μικρή κόρη του ποιητή. Έξω από την παλάμη θα γράψουν «τι θα το κάνει αυτό το δώρο το παιδί μεγαλώνοντας», «σε τι θα του χρησιμέψει;». (4΄ - 5΄ λεπτά)
Παρουσιάζουν όλοι τα δώρα και τις σκέψεις που τα συνοδεύουν στην ολομέλεια.
Η ΔσΡ ποιητή ακούει στον κύκλο όλα τα δώρα και το σκοπό τους και ευχαριστεί.

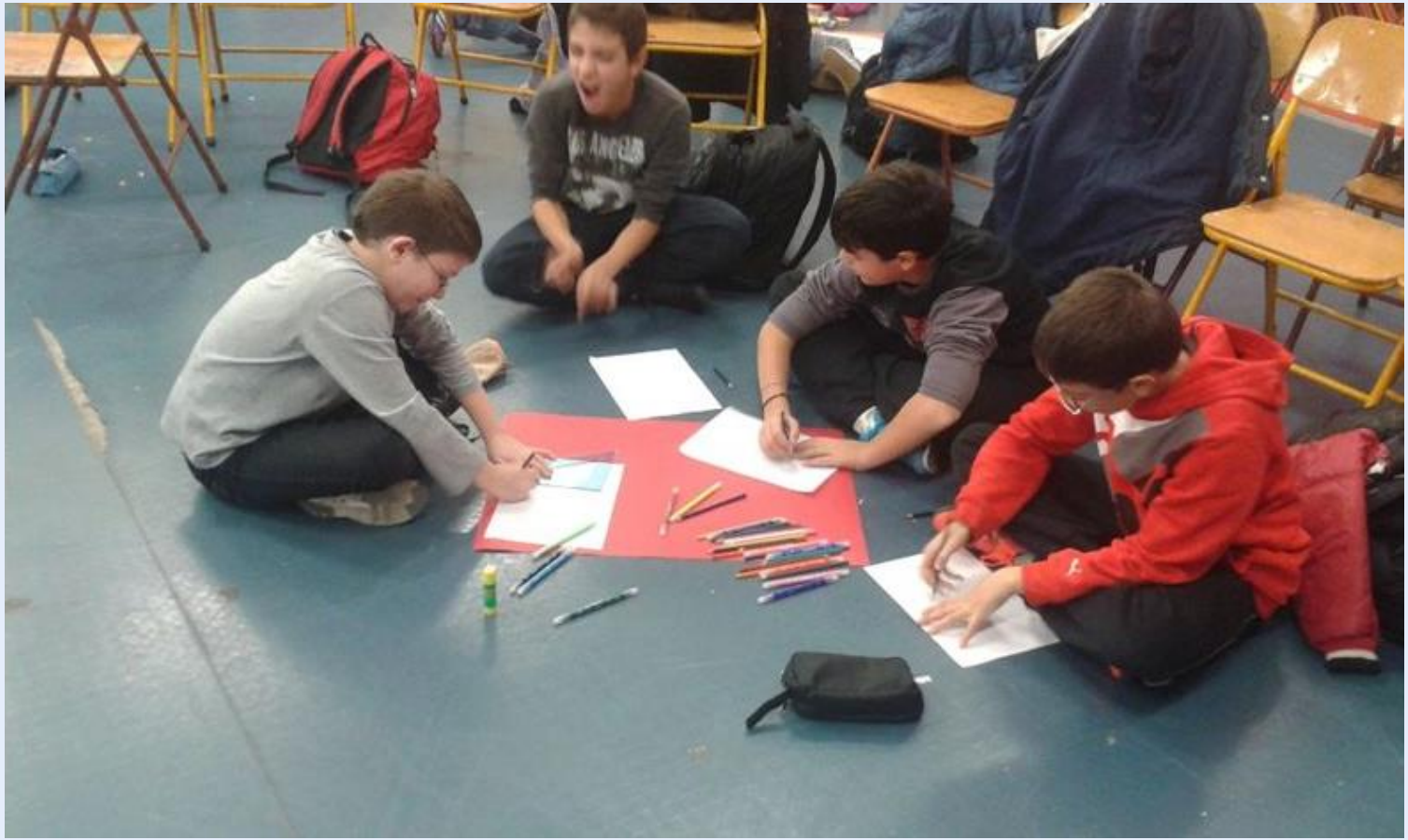

Να σε φωτίζουν σ’ όλη σου τη ζωή για να έχεις αγνή και καθαρή ψυχή.

Να σου φέγγουν τον ύπνο σου.

Να σου φωτίζουν το δρόμο για να προφυλάγεσαι από αυτούς που θέλουν να σε βλάψουν

Στόχος της δραστηριότητας αυτής είναι τα παιδιά:

- να εξερευνήσουν και να ερμηνεύσουν με το δικό τους τρόπο τα συμβολικά «δώρα» του ποιητή,
- να εντοπίσουν τα στοιχεία του φωτός και της ομορφιάς που δεσπόζουν στο κείμενο,
- να τα συσχετίσουν με στοιχεία της χριστιανικής παράδοσης.
- Να συνειδητοποιήσουν την έγνοια και αγωνία του πατέρα που θέλει να προστατέψει το παιδί του σε ένα κόσμο συχνά επικίνδυνο και κακόβουλο.

ΑΦΗΓΗΣΗ (η ομάδα σε κύκλο)
Η μικρή Έρη μεγαλώνει σιγά σιγά, όπως όλα τα παιδιά σε έναν σκληρό κόσμο και αντιμετωπίζει προβλήματα και δυσκολίες, όπως είναι οι διώξεις εναντίον του πατέρα της, η σύλληψη και η εξορία του για τα πολιτικά του φρονήματα. Φανταστείτε πόσο αυτό επηρέασε και τη δική της ζωή! Βέβαια ζει και τα προβλήματα και δυσκολίες που βιώνουν όλα τα παιδιά του καιρού της, όπως οικονομικά προβλήματα, ανεργία, αρρώστιες (ο Γ. Ρίτσος υπέφερε από φυματίωση), ένα καταπιεστικό εκπαιδευτικό σύστημα, βία, ανισότητα, πόλεμοι σε πολλά μέρη του πλανήτη, φτώχεια, προσφυγιά και οικονομική μετανάστευση (είναι η εποχή που πολλοί Έλληνες μεταναστεύουν στη Γερμανία).

Παγωμένη εικόνα - Παρακολούθηση σκέψης (τα παιδιά σε ομάδες των 4-5)
Τα παιδιά χωρίζονται σε τέσσερις ομάδες και ο εμψυχωτής τούς ζητά να δείξουν κάποιες σκηνές από τη ζωή της Έρης, που να φανερώνουν τις δυσκολίες της ζωής της, ή τις χαρές της παιδικής ηλικίας (ξενοιασιά, παιχνίδι, η αγάπη και η στοργή της οικογένειας, κ.ά.) (4΄ - 5΄ λεπτά)
Στόχος είναι να καταλάβουν τα παιδιά τα προβλήματα της εποχής εκείνης που μοιάζουν άλλωστε με τη δική μας, αλλά και τις χαρές μιας όμορφης παιδικής ηλικίας.
Ο εμψυχωτής κάνει σε κάθε σκηνή **Παρακολούθηση σκέψης**.

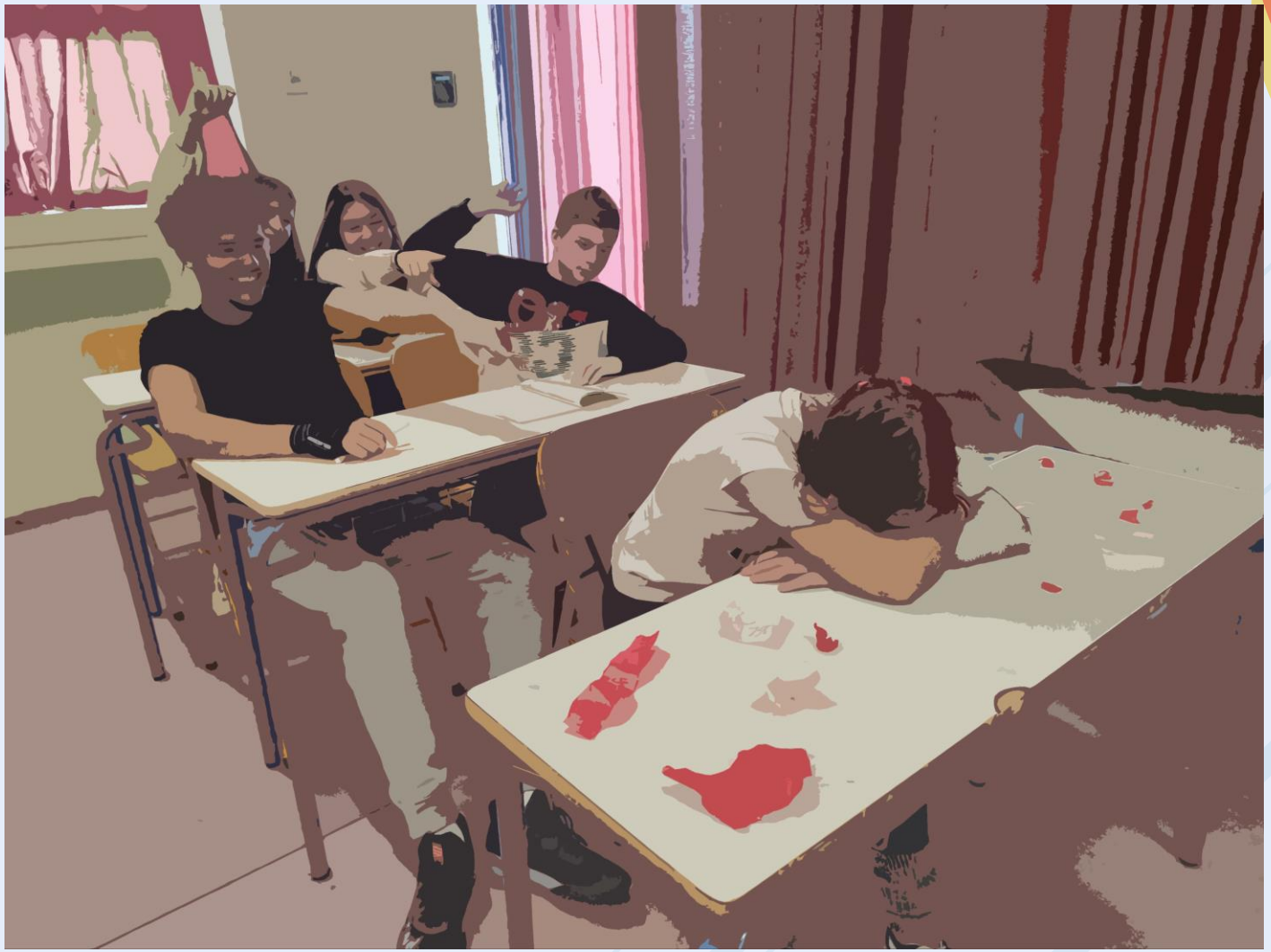

Σχολιασμός των σκηνών:

- Τι βλέπουμε;
- Ποιο πρόβλημα/ ποια κατάσταση αναδεικνύεται;
- Πώς αισθάνονται οι άνθρωποι που βιώνουν αυτές τις καταστάσεις;
- Η θέση, οι σκέψεις και τα συναισθήματα του παιδιού.

2η ώρα
Συνέχεια της αφήγησης
Η ΔσΡ της Έρης διαβάζει

ΑΦΗΓΗΣΗ

Κοιμήσου, κοριτσάκι.
Είναι μακρύς ο δρόμος.
Πρέπει να μεγαλώσεις.
Είναι μακρύς
μακρύς
μακρύς ο δρόμος.

Η επιτακτική εντολή του πατέρα είναι να μεγαλώσω. Όμως εγώ, η μικρούλα Έρη φοβάμαι. Σε ποιον κόσμο θα βγω να ζήσω; Τι με περιμένει εκεί έξω στους μεγάλους δρόμους της ζωής; Διστάζω. Μήπως καλύτερα να μην μεγαλώσω; Να μείνω για πάντα ένα παιδί προστατευμένο κάτω από τη φροντίδα της μανούλας και του πατέρα;

Διάδρομος συνείδησης

Η απόφαση της Έρης: να μεγαλώσει ή να μείνει «για πάντα παιδί»; Να αποφύγει δηλαδή την αυτόνομη ζωή, την ελεύθερη επιλογή, τις υποχρεώσεις και τις ευθύνες. Ή να μεγαλώσει αναλαμβάνοντας τις ευθύνες που της αναλογούν και κάνοντας τις επιλογές της;

- Τα παιδιά καλούνται στις «φωνές της συνείδησης» να χρησιμοποιήσουν όσα περισσότερα στοιχεία από το ποίημα μπορούν.
- Κάποιο από τα παιδιά αποφασίζει σχολιάζοντας τι θέλει να κάνει.

Να μεγαλώσω ή να μείνω «για πάντα παιδί»;

Πάρε τη ζωή σου στα χέρια σου!

Απόφυγε τις ευθύνες όσο μπορείς!

ΑΦΗΓΗΣΗ Τι ονειρεύεται η μικρή Έρη να γίνει… , να κάνει … όταν μεγαλώσει; Βοηθήστε την να διαλέξει, να ονειρευτεί. Δώστε ιδέες! Και μάλιστα με … εικαστικές παρεμβάσεις.

Δημιουργία στάσης του ρόλου με τη δραστηριότητα του γλύπτη που δημιουργεί ένα γλυπτό - Παρακολούθηση σκέψης (η ομάδα σε δυάδες)

Ο εμψυχωτής ζητά από τους μαθητές να χωριστούν σε δυάδες όπου ο ένας θα αναλάβει να κάνει το «γλυπτό» για να φανεί τι ονειρεύεται να γίνει/ να κάνει η Έρη όταν μεγαλώσει και ο άλλος τον «γλύπτη».
Όταν όλοι τελειώσουν (3΄-5΄ λεπτά περίπου), ο εμψυχωτής ζητά από κάθε γλύπτη να πει με μια φράση τι νομίζει ότι σκέφτεται η Έρη, όπως την έχει παραστήσει.
Τι σκοπεύει να κάνει στη ζωή της; Πώς βλέπει το μέλλον της;

ΑΦΗΓΗΣΗ
Σ' αυτόν το μεγάλο και κάπως αφιλόξενο κόσμο πορεύεται να ζήσει η μικρή Έρη, αλλά και εσείς κάποια στιγμή. Πώς θα θέλαμε όλοι να είναι αυτός ο κόσμος;

Η ομάδα παριστάνει σε 10'' ένα δρόμο (η ομάδα σε 2 γραμμές)
Καθένας μαθητής, ο ένας μετά τον άλλο, βαδίζει στο μεγάλο δρόμο εκθέτοντας το όραμά του για έναν κόσμο όπου θα ήταν ωραίο να ζει κανείς. Τα παιδιά ενθαρρύνονται να χρησιμοποιήσουν επίθετα, μετοχές, ουσιαστικά κ.ά.

ΑΦΗΓΗΣΗ (η ομάδα σε κύκλο)
(Τελειώνουμε όπως αρχίσαμε.) Και εσείς, όπως και η κόρη του ποιητή, πορεύεστε στη ζωή με τις ευχές, τα εφόδια και τα δώρα που σας προσφέρουν οι σημαντικοί ενήλικες της ζωής σας. Είναι ώρα να τους το ανταποδώσετε χαρίζοντας ένα μικρό δώρο ευγνωμοσύνης.

Ζωγραφίζω – γράφω δημιουργικά
Τα παιδιά θα ζωγραφίσουν την παλάμη τους σε ένα χαρτί. Μέσα σε αυτήν θα γράψουν/ ζωγραφίσουν (σαν να προσφέρουν) «ένα δώρο» στους σημαντικούς ενήλικες της ζωής τους. Έξω από την παλάμη θα γράψουν: τι θέλουν να τους εκφράσουν με αυτό το δώρο, για ποιο πράγμα τους είναι ευγνώμονες;
Κλείνουμε διαβάζοντας τις σκέψεις μας σε κύκλο.
ΑΝΑΤΡΟΦΟΔΟΤΗΣΗ

Για όλες τις όμορφες διακοπές που πέρασα μαζί της στο χωριό.

Γιατί μου έκανε όλα τα χατίρια.

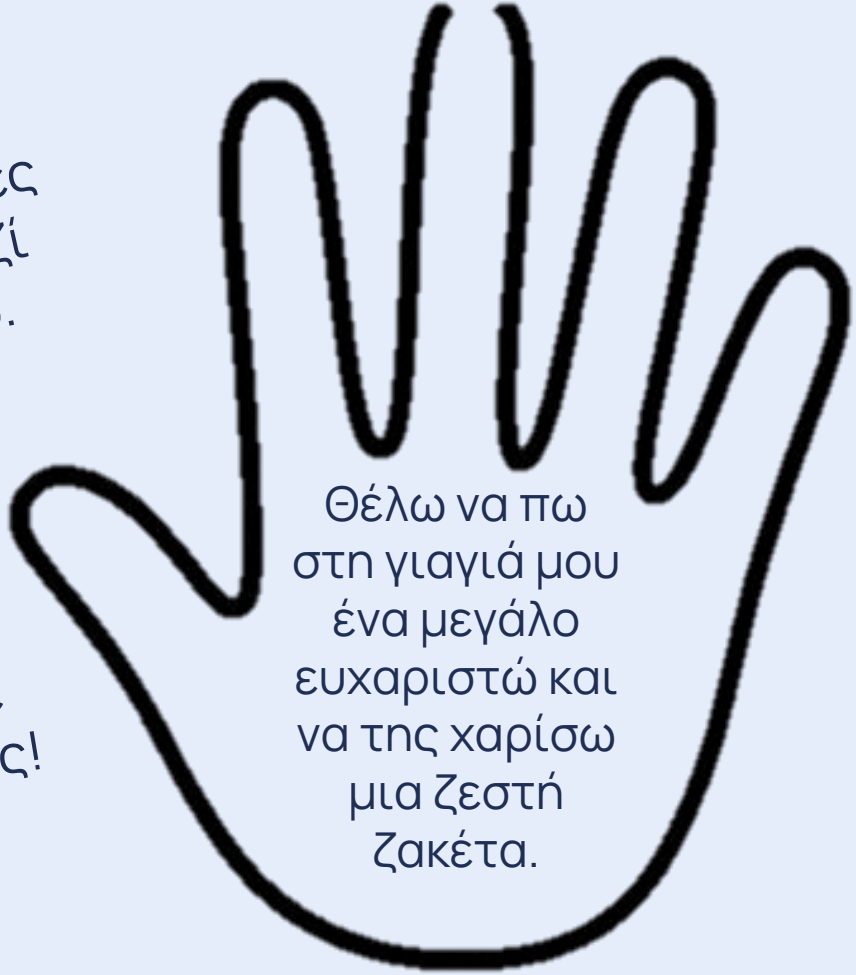

Θέλω να πω στη γιαγιά μου ένα μεγάλο ευχαριστώ και να της χαρίσω μια ζεστή ζακέτα.

Γιατί δεν πρόδωσε ποτέ τα μυστικά μας!

3η ώρα
Ολοκλήρωση του μαθήματος στην τάξη...

Γιάννης Ρίτσος, «Πρωινό άστρο»: ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
Μορφή ομαδοσυνεργατική

1η ομάδα

Το ποίημα είναι ένα **νανούρισμα** του πατέρα για τη νεογέννητη κόρη του.
Θέμα του αποσπάσματος: Η τρυφερή αγάπη του ποιητή προς τη νεογέννητη κόρη του, αγάπη την οποία εκφράζει με τα δώρα που θέλει να της χαρίσει και με ευχές.

Ενότητες – πλαγιότιτλοι

1η ενότητα: _____

Πλαγιότιτλος:

_____

2η ενότητα: _____

Πλαγιότιτλος:

_____

Θέμα του ποιήματος: Η επιθυμία του ποιητή να φτιάξει έναν κόσμο με ειρήνη και δικαιοσύνη, όραμα και ελπίδα, ισότητα και ελευθερία και η προσδοκία του και το παιδί του να συνεισφέρει προς αυτήν την κατεύθυνση.
Φαίνεται αυτό στο απόσπασμα που μελετήσαμε;

ΓΙΑΝΝΗΣ ΡΙΤΣΟΣ

ΠΡΩΙΝΟ ΑΣΤΡΟ

ΚΕΔΡΟΣ

Δύσκολα εἶναι, κοριτσάκι,
στὴν ἀρχή.
Τί νὰ πεῖς, δὲν ξέρεις.
Δύσκολα εἶναι στὴν ἀρχή.
Γιατὶ δὲν εἶναι, κοριτσάκι,
νὰ μάθεις μόνο
ἐκεῖνο ποὺ εἶσαι,
ἐκεῖνο ποὺ ἔχεις γίνει.
Εἶναι νὰ γίνεις
ὅ,τι ζητάει
ἡ εὐτυχία τοῦ κόσμου,
εἶναι νὰ φτιάχνεις, κοριτσάκι,
τὴν εὐτυχία τοῦ κόσμου.
Ἄλλη χαρὰ δὲν εἶναι πιὸ μεγάλη
ἀπ᾽ τὴ χαρὰ ποὺ δίνεις.
Νὰ τὸ θυμᾶσαι, κοριτσάκι.

2η ομάδα

Ποια δώρα θέλει να προσφέρει ο πατέρας στη νεογέννητη κόρη του; Ποιο είναι το συμβολικό τους περιεχόμενο και πώς σχετίζονται με τη χριστιανική παράδοση;

Α. « _____»
σχετίζονται με τη χριστιανική παράδοση:

_____

Β. « _____»
σχετίζεται με τη χριστιανική παράδοση:

_____

Γ. « _____»
σχετίζεται με τη χριστιανική παράδοση:

_____

3η ομάδα

- Ποια στοιχεία της φύσης κυριαρχούν στο ποίημα; Τι φανερώνουν;

Το Φως	Τα λουλούδια
• … • …	• … • …

Η πατρική στοργή και αγάπη επαγγέλλεται – υπόσχεται έναν κόσμο όμορφο, φωτεινό και ευωδιαστό, ταιριαστό στην παιδική ψυχή και φαντασία.

4η ομάδα

Σε ποια σημεία του ποιήματος φαίνεται η έγνοια και η προστατευτική διάθεση του πατέρα για το μέλλον του παιδιού του; Πώς αιτιολογείται κατά τη γνώμη σας;

	Αιτιολόγηση
• να σου ξορκίζουν το κακό • μη μου σκοντάψεις, κοριτσάκι, • Έχεις να κάνεις πολύ δρόμο, κοριτσάκι, Είναι μακρύς ο δρόμος. (επανάληψη)	

5η ομάδα

- Ποια είναι η θέση της μητέρας στο ποίημα; Ποια τα χαρακτηριστικά της;

6η ομάδα

Το ποίημα είναι **μοντέρνο** και ανήκει στην τεχνοτροπία του **υπερρεαλισμού**.
Ποια χαρακτηριστικά του ποιήματος το κατατάσσουν στη μοντέρνα ποίηση; Να δώσετε παραδείγματα.

- Στίχος ελεύθερος με ρυθμό και μουσικότητα
- Απουσία μέτρου και ομοιοκαταληξίας
- Μεταφορική χρήση της γλώσσας
- Εικόνες υπερρεαλιστικές (όλο το ποίημα λειτουργεί με εικόνες)
- Δραματικότητα

7η ομάδα

Ποια στοιχεία του ποιήματος θυμίζουν **τα παραδοσιακά νανουρίσματα**;

Α. **Τα υποκοριστικά** (Ο ίδιος ο Ρίτσος χαρακτηρίζει το ποίημα "Μικρή εγκυκλοπαίδεια υποκοριστικών") _____

- Δημιουργούν έναν κόσμο ταιριαστό για παιδιά
- Φανερώνουν τη στοργή και τρυφερότητα του πατέρα – ποιητή

Β. «**Κοιμήσου.**» (επανάληψη): η προτροπή αυτή που επαναλαμβάνεται θυμίζει το βασικό θέμα που έχουν όλα τα νανουρίσματα, παραδοσιακά και έντεχνα: _____

Γ. Άλλα τυπικά χαρακτηριστικά του νανουρίσματος:

- έγνοια, φροντίδα του γονιού για το παιδί
- και για το μέλλον του
- τα δώρα
- φανερώνεται η αξία του παιδιού
- φανερώνεται η αγάπη του γονιού

- **Ο αφηγητής** είναι δραματοποιημένος. Ταυτίζεται με τον ποιητή-πατέρα που νανουρίζει το νεογέννητο μωρό του. Τραγουδά σε ____ πρόσωπο (_____ αφηγητής).
- **Η γλώσσα** είναι απλή δημοτική, με πολλά επίθετα, υποκοριστικά, που προσδίδουν μία ευαισθησία και λυρισμό στο ποίημα.
- **Το ύφος** είναι λυρικό, γλαφυρό, συγκινησιακό. Χαρακτηρίζεται από τρυφερότητα και ευαισθησία. Ο τόνος του ποιήματος είναι προσωπικός, εξομολογητικός.

Εργασία δημιουργικής γραφής

1) Να γράψετε μια σελίδα από το ημερολόγιο του ποιητή λίγες μέρες μετά τη γέννηση της κόρης του.

2) Να επινοήσετε μια φανταστική συζήτηση πατέρα και κόρης, όπου η κόρη ζητά κάτι άλλο από τον πατέρα της ή αμφισβητεί την αξία των δώρων του και εκείνος πρέπει να επιχειρηματολογήσει για το σκεπτικό με βάση το οποίο διαλέγει αυτά και όχι άλλα δώρα για εκείνη.

ΜΕΘΟΔΟΙ

ΜΕΘΟΔΟΣ: Εκπαιδευτικό Δράμα: βιωματική, ερμηνευτική (του κειμένου)
ΜΟΡΦΗ: συμμετοχική, ομαδοσυνεργατική.
ΤΕΧΝΙΚΕΣ: εκθετική, μελέτη και ερμηνεία κειμένου, θεατρικές τεχνικές, δημιουργική γραφή.
ΠΟΡΕΙΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: σε 3 διδακτικές ώρες.

ΣΤΟΧΟΙ: Α) ΓΝΩΣΤΙΚΟΙ

- Να γνωρίσουν οι μαθητές βασικά στοιχεία για την μεταπολεμική Ελλάδα.
- Να κατανοήσουν τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα της μοντέρνας ποίησης
- Να επισημάνουν χαρακτηριστικά γνωρίσματα του νανουρίσματος, παραδοσιακού και έντεχνου.
- Να μάθουν για την ζωή και το έργο του Γιάννη Ρίτσου.

Β) ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΙ (συναισθηματικοί, στάσεων)

- Να συνειδητοποιήσουν τις δυσκολίες και τα προβλήματα, αλλά και τις χαρές της παιδικής ηλικίας.
- Να σκεφτούν και να συγκρίνουν τις καταστάσεις που ζει ένα παιδί σήμερα και μοιάζουν με τα βιώματα της μικρής Έρης.

- Να εκτιμήσουν την αξία της ωριμότητας, τις ευθύνες και τις υποχρεώσεις, αλλά και τον βαθμό ελευθερίας που συνεπάγεται.
- Να αξιολογήσουν τη δυνατότητα να επιλέγεις να αγωνίζεσαι για τις αρχές και τις αξίες σου στη ζωή, όσο κι αν κοστίζει αυτό, όπως έκανε ο ποιητής Γ. Ρίτσος.
- Να συνειδητοποιήσουν το βάθος των δεσμών και της αγάπης που αναπτύσσονται σε μια οικογένεια.

Γ) ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΙ (δεξιοτήτων , ψυχοκινητικοί)

- Να ασκηθούν στην επισήμανση των συμβόλων στα κείμενα και στην ερμηνεία τους.
- Να υποδυθούν ρόλους.
- Να ασκηθούν στον προφορικό λόγο.
- Να αναπτύξουν τα εκφραστικά μέσα του σώματός τους.
- Να δημιουργήσουν δικά τους κείμενα (δημιουργική γραφή).
- Να ασκηθούν περαιτέρω στην ομαδικότητα και τη συνεργασία.

Ευχαριστώ πολύ για την προσοχή σας !

9ο Γυμνάσιο Καλλιθέας «Μάνος Χατζιδάκις»
Άννα Μαρία Σιδηροπούλου
anmarsid@gmail.com

CREDITS: This presentation template was created by **Slidesgo**, and includes icons by **Flaticon**, infographics & images by **Freepik** and content by **Sandra Medina**